

stowa

Conferentie Eureka!

Wat nu: van kennen naar kunnen

1 oktober 2013
Amersfoort

Welkom bij de Conferentie Eureka! – Wat nu: van kennen naar kunnen

In de afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in onderzoek naar adaptatie aan klimaatverandering. We weten dus al veel. Maar leidt al dat weten, dat kennen nu ook tot kunnen? Ofwel, kunnen we al wat met die kennis? En zo niet, hoe kunnen we die kennis dan omzetten in handelen?

Dat is de vraag waar we ons in deze werkconferentie over zullen buigen: hoe kunnen we kennis over aanpassing aan klimaatverandering vertalen in handelingsperspectieven om water- en waterveiligheidsproblemen nu en in de toekomst te voorkomen? Dat is ook de basisvraag waarom STOWA en Kennis voor Klimaat al in een vroeg stadium zijn gaan samenwerken. STOWA financiert een aantal onderzoeken mee en is vooral geïnteresseerd in wat het onderzoek aan handelingsperspectieven oplevert. Eind 2014 loopt Kennis voor Klimaat af. Het wordt dus tijd om resultaten van het onderzoek af te tappen voor de praktijk. STOWA en Kennis voor Klimaat organiseren daarom gezamenlijk deze werkconferentie Eureka.

Tijdens de werkconferentie werken we een tiental oplossingsrichtingen voor het waterbeheer uit en bieden daarmee een perspectief voor de praktische toepassing ervan. Een dergelijk 'handelingsperspectief' bestaat niet alleen uit een technische aspect maar bevat alle juridische, bestuurlijke en sociaal-economische aspecten, die in aanmerking genomen moeten worden wil de oplossing ook echt geïmplementeerd kunnen worden. Dat betekent dat alle belemmeringen, die er mogelijk liggen om een bepaalde oplossing in de praktijk brengen, naar boven moeten komen en het liefst ook worden opgelost. Belangrijk is dat de verschillende actoren (in)zicht krijgen op wat ze met nieuwe kennis kunnen om het waterbeheer en waterveiligheidsbeleid beter en doelmatiger uit te voeren.

We streven ernaar om op basis van deze conferentie een boekje uit te brengen met handelingsperspectieven voor de tien oplossingsrichtingen waar we tijdens de conferentie aan gaan werken. Als deelnemer aan de conferentie levert u aan dit boekje een bijdrage.

We wensen u veel plezier en een vruchtbare dag toe.

Organisatiecomité

Stowa

Kees Broks
Bert Palsma
Rob Ruijtenberg
Michelle Talsma

Kennis voor Klimaat

Kim van Nieuwaal
Florrie de Pater
Monique Slegers
Ottelien van Steenis

Programma

09.00-09.30	Ontvangst en registratie	De Schutter
09.30-10.00	Plenaire opening Florrie de Pater, Kennis voor Klimaat, dagvoorzitter Doel van de dag en toelichting workshops Pier Vellinga, voorzitter Raad van Bestuur Kennis voor Klimaat Joost Buntsma, directeur STOWA	Leicester
10.00-10.15	>>> naar de Workshops	
10.15-12.15	Workshops ronde 1 Sessie 1.1 Compartimentering en regionale keringen Sessie 1.2 Hoe zout mag het zijn? Sessie 1.3 Ondergrondse wateropslag, wat werkt waar? Sessie 1.4 Gebouwen als waterbuffer, hoe bereik je dat? Sessie 1.5 Minder wateroverlast in de wijk, maar hoe en met wie?	Leicester Fransiscus Mathilde Genie Henrick
12.15-13.15	Lunch	De Schutter
13.15-15.15	Workshops ronde 2 Sessie 2.1 Natuurlijke golfdempers, een serieus alternatief voor dijkverzwaring? Sessie 2.2 Elders of anders bouwen? Sessie 2.3 Hoe houd ik mijn veendijk sterk? Sessie 2.4 Stoppen met doorspoelen? Kansen en belemmeringen Sessie 2.5 De stad: houd het koel! Water als koelvloeistof voor de verhitte stad	Fransiscus Mathilde Genie Henrick Leicester
15.15-15.45	Pauze	De Schutter
15.45-16.30	Plenaire sluiting Reflectie door: Pier Vellinga, voorzitter Raad van Bestuur Kennis voor Klimaat Joost Buntsma, directeur STOWA	Leicester
16.30-17.30	Borrel	De Schutter

WORKSHOPS

10.15-12.15

Workshops ronde 1

Sessie 1.1 Compartimentering en regionale keringen

Leicester

Voorzitter Jan Lourens, Waterschap Rijn en IJssel
Sessieorganisator, inleiding Frans Klijn, Deltares

Compartimenteringsdijken, regionale keringen en sommige wegen en spoordijken vertragen overstromingen en kunnen het overstroomde areaal beperken. Nieuwe wegen, dijken of spoorlijnen en onderhoud en verbeteringsprojecten bieden een goede kans om tegen geringe kosten het laaggelegen deel van ons land robuuster in te richten. Dat scheelt vooral in het aantal slachtoffers en schade van overstromingen. Wat vraagt dat aan extra inspanning, en wat levert het op? Wat moet er gebeuren om tot een betere en veiliger compartimentering te komen? En is dat een rijkstaak of kan het worden gekoppeld aan werkzaamheden die waterschappen, Prorail en ander partijen toch al doen?

Sessie 1.2 Hoe zout mag het zijn?

Fransiscus

Voorzitter Jan Kruijshoop, Rijkswaterstaat, dienst Water, Verkeer en Leefomgeving
Sessieorganisator, inleiding Lodewijk Stuyt, Wageningen UR

In de afgelopen jaren hebben we meer en beter inzicht gekregen in zouttoleranties van (alternatieve) landbouwgewassen en van de natuurlijke vegetatie. In deze sessie bespreken we of zouttolerante(re) gewassen een economisch alternatief zijn? Wat levert het op voor de landbouwer en waterbeheerder? Hoe ligt de relatie met het serviceniveau dat een waterschap levert, en hoe moet dit worden geregeld in termen van normering, voorlichting en handhaving? En wat zijn reële zouttoleranties? Hoe zout mag het worden voor landbouw en natuur?

Sessie 1.3 Ondergrondse wateropslag, wat werkt waar?

Mathilde

Voorzitter Henk Post, Waterschap Reest en Wieden
Sessieorganisator, inleiding Marco Hoogvliet, Deltares

Als zoet water niet of alleen tegen hoge kosten van elders vandaan kan worden geleverd, wordt het zinnig om over te stappen op het versterken van regionale of lokale zoet waterbronnen. In deze sessie kijken we naar de bruikbaarheid van oplossingen die gebruik maken van opslag van water in de ondergrond (aquifer storage and recovery, freshmaker, kreekruginfiltratie). Hierbij staan de volgende vragen centraal: wie heeft baat bij deze oplossingen, en op welke schaal zijn zij toepasbaar? Welke oplossing is waar toepasbaar? Wat moet er gebeuren om de oplossingen in de praktijk te brengen? Wat zijn de succesfactoren?

Sessie 1.4 Gebouwen als waterbuffer, hoe bereik je dat?

Genie

Voorzitter Martijn Jongens, Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden
Sessieorganisator, inleiding Peter Bosch, TNO

Om te zorgen dat extreme neerslag niet tot overlast leidt, moet je het opvangen, bufferen, infiltreren op of nabij de plaats waar de regen valt. In de stad gaat het behalve om de openbare ruimte ook om de ruimte in, op, onder, of direct naast gebouwen. Naast groene daken, zijn ook regentonnen, opslagtanks, infiltratiekragen en blauwe daken beproefde opties. Echter, van grootschalige toepassing is het nog niet gekomen. Hoe bereiken we zo'n omslag? Door subsidies, via regelgeving of belastingprijkkels? Wat komt daar bij kijken en wat zijn de valkuilen? Hoe kun je het meeste resultaat bereiken, op welke termijn en waar? En welke partijen nemen de verantwoordelijkheid en het initiatief?

Sessie 1.5 Minder wateroverlast in de wijk, maar hoe en met wie?

Voorzitter Paulien Hartog, Waternet
Sessie organisator Peter van de Bosch, TNO
Inleiding Frans van de Ven, Deltares

Henrick

Om wateroverlast in de stad te voorkomen kunnen we water onder, op of boven de grond bergen in de openbare ruimte of in tuinen. Vrijwel alle oplossingen vergen samenwerking tussen meerdere partijen. In deze werksessie werken we aan de hand van de uitkomsten van Climate Proof Cities-onderzoek handelingsperspectieven voor een klimaatbestendige straat- en wijkrichting uit. Welke oplossingen lenen zich goed voor bepaalde situaties? Zijn ze (multi)functioneel? Wat kun je ermee bereiken en wat kan je er niet mee? Wat zijn beperkingen en kansen voor toepassing ervan? Wat zijn de gevolgen voor beheer en onderhoud? Welke gebieden zijn kansrijk om te beginnen en wie moet het initiatief nemen?

13.15-15.15

Workshops ronde 2

Sessie 2.1 Natuurlijke golfdempers, een serieus alternatief voor dijkverzwaring?

Voorzitter Ludolph Wentholt, STOWA
Sessieorganisator, inleiding Jantsje van Loon-Steensma, Wageningen UR

Fransiscus

Platen, slikken, schorren, kwelders en grienden kunnen in potentie bijdragen aan een vermindering van de golfbelasting op de waterkering en maken zo lagere dijken mogelijk. Is dat echt waar? En hoe effectief zijn ze? Hoe duur is het om ze aan te leggen of kan de natuur ze zelf maken? Hoeveel 'hulp' van de mens (waterbeheerder) is daar dan bij nodig? Waar kan het wel en waar niet? Hebben deze oplossingen een meerwaarde voor natuur, landschap, recreatie, etc., en wat betekent het voor de toetsing van de veiligheid en voor het ontwerp?

Sessie 2.2 Elders of anders bouwen?

Voorzitter Hans Waals, Waterschap Hollandse Delta
Sessieorganisator, inleiding Hans de Moel, Vrije Universiteit

Mathilde

Rotterdam en Dordrecht liggen laag in het landschap, niet ver van de zee en langs rivieren, die in de toekomst meer water gaan afvoeren. We kunnen dit soort steden niet meer naar hogere gronden verplaatsen, maar we kunnen voor de toekomst wel beter rekening houden met overstromingsrisico's. Wat levert slimmere ruimtelijke ordening en anders bouwen op lange termijn op aan risicoreductie, wat kost het extra als je het meteen goed doet en is het makkelijk te regelen of heel ingewikkeld? Wie heeft hier welke rol en verantwoordelijkheid in? En is het alleen rendabel in buitendijks gebied of ook elders kansrijk?

Sessie 2.3 Hoe houd ik mijn veendijk sterk?

Voorzitter Nisa Nurmohamed, Hoogheemraadschap van Delfland
Sessieorganisator, inleiding Bert Sman, Deltares

Genie

In 2003 brak tijdens een heel droge periode een veendijk bij Wilnis door. Daar had niemand op gerekend. De ramp riep veel vragen op; een aantal is nog niet beantwoord. Wat betekent droogte in de zomer en natte winters voor de veendijken en hoe moet je als waterbeheerder hier op reageren? Hoe maak je als waterbeheerder gebruik van de sterke eigenschappen van veen? Kun je de dijken mee laten bewegen en moet je dat accepteren? Wat betekent gebruik maken van de sterke eigenschappen van veen voor het ontwerp en onderhoud van veendijken.

Sessie 2.4 Stoppen met doorspoelen? Kansen en belemmeringen

Henrick

Voorzitter

Willem Bruggeman, Deltares

Sessieorganisator, inleiding

Joost Delsman, Deltares

Wat kan worden gedaan met de nieuwe inzichten in de effectiviteit van doorspoelen? Wat betekent dit voor het beheer en gebruik? In de sessie wordt o.a. ingegaan op de volgende praktijkgerichte vragen: Waar lopen tegenaan bij het stoppen met doorspoelen? Wat zijn voor- en nadelen? Wat moet het waterschap doen en wat doet de landbouw? Waar moet je op letten? Waar wel en waar niet?

Sessie 2.5 De stad: houd het koel! Water als koelvloeistof voor de verhitte stad

Leicester

Voorzitter

Jarno de Jonge, Waterschap De Dommel

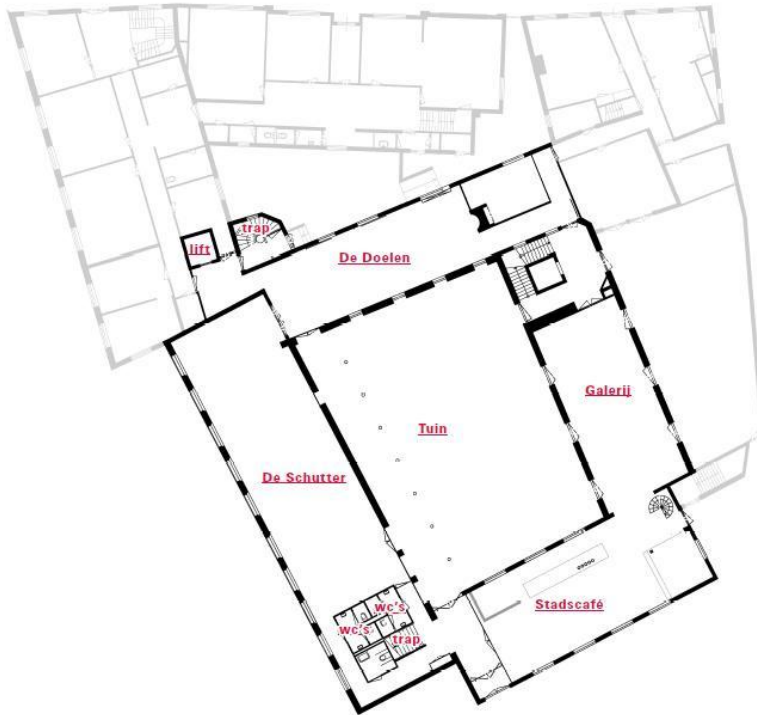
Sessieorganisator, inleiding

Peter Bosch, TNO

Steden zijn warmer dan het omringende platteland. Meer verdamping door waterpartijen, bomen, parken en tuinen kan de overlast tijdens heet weer verminderen. Centraal staat de beschikbaarheid van water voor 'groen' om te kunnen koelen. Is daarvoor actief grondwaterbeheer in de stad nodig? Of kunnen we volstaan met bevoeiing van het groen? In deze sessie onderzoeken we wat nodig is om de kennis over koeling en verdamping om te zetten in bruikbare oplossingen. Wat kunnen de verschillende opties en wat zijn hun beperkingen? Wat zijn de gevolgen voor beheer en onderhoud? Welke situaties lenen zich goed voor welke oplossingen? Welke rol spelen de verschillende partijen en, specifiek, wat is de rol van het waterschap?

Plattegronden met zalen

>>> begane grond

>>> 1e etage

